„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 2. У Новом Саду у уторак 3. (15.) јануара 1884. ГОДИНА XIX.

Политички преглед.

Горња кућа сабора угарског одбила је дакле и по други пут владин предлог о браку између хришћана и чивута. Сва напрезања Тисина, његово путовање у Беч и тамошње посете код заступника рим-папиног кардинала Ванутелија и код појединих чланова царске куће, осташе безуспешна; а изјаловише се и оне претње што их пријатељи Тисини с обзиром на држање опозиције наваћаху у ствари предстојећег преустројства горњег дома саборског. Могуће, шта више вероватно је, да су баш те претње не мало упливисале ни поступак опозиције у овом питању. Изгледа, да је Тису почео с оне стране лед да бије, од куда он то, бар за сада, очекивао није. Јесу ли то предзнаци тамњења звезде Тисине? У задње време почело се говорити о могућности пада Тисиног, и збиља изгледа, да је некадашњег тигра дебрецинског снага почела издавати. Пораз у горњој кући потресао је још већма и онако већ доста трошну зграду господства Тисиног, које се и до сада тек само суровом силом држало. Хоће ли Тиса на брзо одустати или ће се још неко време таворити, то је данас узгредно питање; главније је, ко ће заменути папу калвинског. У Бечу помињу као наследника Тисиног управитеља Босне и Херцеговине, заједничког министра финансија Венијамина Калаја. Колико ова вест стварном стању ствари одговара, то се не да сасма сигурно рећи, но пало је у очи, што су поједини мађарски листови, о којима се за сигурно зна да стоје у дослуху с владом будимпештанском, баш у оно време почели доносити и распростирати вести о траљавом стању у Босни и Херцеговини, кад су у Бечу Калаја одликовали за услуге, стечене приликом примирења поседнутих покрајина и уређења тамошње управе“. Изгледа, да пријатељи Тисини хоће овим путем и начином да дискредитују Калаја међу Мађарима. Ко ће победу одржати, то ће, о том сумње нема, у задњој линији — Беч решити. Пријатељи Тисини изабрали су лоше оружје у навали на Калаја, јер као што је познато иде и Тиси велик део заслуге, што је Аустро-Угарска ушла у Босну. С те стране тешко ће пријатељи Тисини Калају моћи доскочити, и могли би тек толико постићи, да се на њима покаже оправданост изреке „ког бог хоће да убије, прво памет му узме“. Падне ли Тиса, неће доиста ничије око за њим проплакати, а не ће га ни многи „пријатељ“ ожалити, јер шат знаци не варају — мишеви већ остављају брод, који је почео тонути.

Посланичка кућа сабора угарског примила је, као што већ јависмо, у својој седници од прошлог четвртка извештај владин о насеобинама на доњем Дунаву. Какве су допуне том приликом поднесене од појединих посланика саопштили смо у задњем броју. Овом приликом хоћемо нешто друго да поменемо. Познато је, да се прошлог лета у овој ствари догодиле многе неуредности, услед којих је комесар Нађ био дигнут са свога звања, и на његово место Громон постављен. Листови мађарски писали су у оно време о неким проневерама, а по Панчеву говорило се да је дотични подузетник био попретио, да ће, ако му се потраживана свота не исплати, конкурс пријавити, те да ће се тада из књига његових увидети, коме су и у име чега хонорари давани. Тада се догодио у Панчеву и покушај самоубиства, што га је један чиновник комесарства над собом извршио. Ствари ове учиниле су у оно доба велику сензацију, но, као што то обично у Мађарској бива, после неког времена ућутало се сасма о њима. Могло се с правом очекивати, да ће извештај владин о свему овоме коју подробнију рећи и да ће влада овом приликом сабору доказати, колико је истине било у оним летошњим вестима. Од свега овога не чу се ништа. Влада је преко свега овога — ћутке прешла. Даљег коментара не треба. Данас, у понедеоник, почиње у посланичкој кући буџетска расправа.

У **сабору троједничком** довршена је прошлог петка ђенерална, а одмах за тим и специјална расправа законског предлога о индемнитету. Резултат гласања јавили смо у задњем броју. Од Срба посланика говорили су В. Ђурђевић, као извештач одборски, и Стеван Поповић. Оба говорника одбили су најодлучније неосноване пасртаје опозиционих говорника против Срба и српског самосталног клуба. У специјалној дебати поднео је посланик Медаковић амандма, да индемнитетет буде проширен и на бившу Крајину, што је сабор и усвојио. Сутра дан, прошле суботе, бавио се сабор са законским предлогом о обскрби жандармерије. Предлог овај враћен је сабору, да учини неке измене. Опозиција ударала је против овог предлога, наваћајући, да се њиме жандармерија троједничка хоће да изда влади мађарској. Како и многи граничарски посланици овоме предлогу нису наклоњени, то веле, да се не може за сигурно рећи, каква ће га судбина постићи. Такозвана народна странка имала је истог дана у клубу том састанак, ком је и бан Кун присуствовао, који се том приликом изјавио, да је вољан у ствари препорних §§ неке концесије учинити. Уступци ови учинили би банов положај у овом питању у неколико самосталнијим према министру мађарског домобранства. Надају се, да ће тако измењен предлог моћи продрети у сабору. Данас, у понедеоник, почела је у сабору расправа о предлогу Војновићевом о обустави устава.

Краљевински одбор за уређење речког питања саставио је свој извештај за сабор троједнички у ком овоме предлаже овај закључак: „Сабор понавља изјаву своју и свију пређашњих троједничких сабора, да је Река с луком и котаром саставни део краљевина Далмације, Хрватске и Славоније; за тим се ограђује проти тому, да би се у граду Реци с котаром и луком могли правно и коначно решити путем једностраних наредаба и без споразумка с троједном краљевином они послови, који су краљевинама Далмацији, Хрватској и Славонији автономни; најзад препоручује влади да чува права, која су њој и земљи осигурана провизоријом године 1869“.

О спору између патријарха цариградског и владе турске јављају из Цариграда, да су ту неки дан црквени синод и савет световњака имали заједничку седницу, и да је након исте патријарх поново Порти своју оставку поднео. Услед тога сазвала је влада турска нарочиту комисију, у којој су суделовали велики везир, даље министри иностраних и унутрашњих послова, правде и богоштовља пајзад и председник државног савета. Комисија решила је известити, патријарха да влада турска у берату о повластицама цариградске патријаршије није извела и да и не намерава извести онакве промене, које јој синод и савет световњака у својим одлукама приписују. Сумњамо да ће Порти поћи за руком, да овим маневром завара патријаршију цариградску.

Из сабора троједничког.

Седница од 28. дец. (9. јан.)

У овој саборској седници настављена је главна расправа о извешћу прорачунског одбора о основи индемнитета. Први је говорио

др. Фрањо Марковић говорећи против одборовог предлога, да се кр. земаљској влади дозволи индемнитет, рече, да га не може дозволити с разлога, што владу не сматра законитом, јер нису прама закону о устројству кр. земаљ. владе и закону о одговорности бана и оделни предстојника попуњена сва места потоњих. Говорећи за тим о деловању заједничке владе, наваћа њоме почињене противзаконите и на уштрб Троједнице управљене чине, због којих не може дозволити поверења влади на име поглавици земље, која је у Троједници дошла управо поуздањем те заједничке владе, која интересе народа толи јако затире.

На крају свога говора, који је од опозиције великим повлађивањем пропраћен обрати се посланик овај Србима посланицима, спомену како исти нису наклоњени начелима његове странке. Рече да се он и његови пријатељи не ће обазирати на куршум, који би их у леђа могао погодити, већ ће се и даље борити одважно против душмана. Заврши с изјавом да ће гласати против основе.

После говора дра Марковића прекинута је расправа о идемнитету, те су започеле интерпелације.

Посланик Црквенац интерпеловао је, да ли кр. земаљска влада намерава опћинама по бившој Крајини прибавити потрошарину од меса и пића и да ли ће гледати, да се свештенству даје плаћа у готовом.

Посланик Лончаревић интерпеловао је, да ли постоји систем, по ком се излучују дрва из петроварадинског и бродског окружја те ако постоји да ли се по том систему и ради?

Посланик Зорић интерпеловао је о порезним заостатцима.

Посланик Ивић о деоби задруга.

Посланик Крајац интерпеловао је о насиљу и злоупотребама почињених приликом последњег саборског избора у изборном котару брињском.

Посланик Ожеговић интерпеловао је о наредби кр. заједничкога министарства финансија којом се код месних судова уваћа биљеговина, дочим су доселе такови поднесци били од биљеговине опроштени. За тај као и за друге порезне терете, рече, криви народ хрватске заступнике на заједничком сабору, те пита, како се ти заступници зову, да би се могао с њима рачунати, с тих пореза и немира да и потичу немири у народу.

У настављеној расправи о основи закона о индемнитету говорио је посланик Арнолд, који се у свом говору изјавио за индемнитет.

Кад је Арнолд свршио буде седница закључена.

Престона беседа кнеза Александра бугарског.

Престона беседа, којом је кнез Александар неки дан закључио народно собраније бугарско гласи:

„Господо посланици! У тренутку нашега растанка, пре свега сматрам за дужност, да вам изразим моју благодарност на патриотској ревности, са којом сте вашу мисију отпочели и свршили. За време целога трајања скупштинске сесије ви сте испуњавали вашу дужност спрам отаџбине и престола. Сходно жељама, које сте ви на тако свечан начин изјавили, и одлукама, које сте још у првим данима сесије једногласно усвојили, ја сам се, који при свима мојим плановима никада нисам имао пред очима што друго осим срећу и напредак отаџбине, одрекао пуномоћија, које ми је било дато великом земаљском скупштином у Свиштову, и свечано сам се сагласио са успостављењем трновског устава. Он ће до последњег одређеног дана остати у пуној својој снази, до промена његових, које је велико собраније решило, и на које сте и ви дали своје саглашење. Што се тиче времена сазивања великога собранија, то ћу се ја руководити при томе једино вашим одлукама и интересима земље.

Ваше држање у свима питањима било је узорно и ја могу са задовољством констатовати, да сте ви, за време вашега састанка, различне законске и остале пројекте, које вам је моја влада у кратком времену поднела и који су на вашем расположењу стајали, зрело и беспристрасно испитали. Са таквом истом брижљивошћу и беспристрасношћу ви сте испитали и вотирали државни буџет за нову годину. Надам се, да ће скоро очекивани долазак будућег војног министра допринети ваљаном коначном решењу војнога питања. У свима тим неуморним и патриотским радовима, који осигуравају земљи у свима односима миран развитак, срећан сам што могу констатовати, да су ваши труди и ван граница кнежевине најбољим начином удостојени, и да моја влада стоји са свима силама у врло добрим односима.

Господо посланици! Вашим радом и услугама, које сте указали отаџбини, стекли сте потпуно право, да вам се укаже благодарност њена. Закључком данашње сесије и успостављењем трновског устава ваљано је данас довршен задатак трећег народног собранија. Господо посланици! Не могу да одолим срцу, а да вам овом приликом још једном не благодарим на учињеној потпори, коју сте ми указали и ако се смем надати и у будуће, да ми је ви нећете престати да указујете. Сваки од вас нека има пред очима одржање законитога реда, благостања и напретка драге нам отаџбине, чије је успевање и величина моја непрестана брига и једина моја циљ живота. Осећам се врло задовољан, што вас могу поздравити при одласку вашим домовима и изразити најискренију честитку скоре нове године.“

Извештај преког суда у Србији.

Председништво преког суда у Србији поднело је срп. мин. правде о раду истога суда овај извештај:

„Преки суд за округ ћупоречки и књажевачки, за варош Алексинац и срезове: бањски, моравски и алексиначки, округа алексиначког и за срез крајински округа крајинског, свршио је синоћ сав свој рад, и о томе има част поднети господину министру правде свој целокупни извештај.

За све време преки суд радио је и држао своје седнице у Зајечару у окружном суду.

Од 4. новембра па до синоћ, а то је за 33 дана, имао је 84 претреса са 819 оптужених.

Осим два дела увреде, три паљевине и два за противстајање власти пре напредногa стања, сва остала дела обухватају издајничко предузеће са једном паљевином и прикривањем хајдука такође из ранијег времена.

Од горњег броја 819 осуђено је:

I.	На смрт	94
	Од ових налазе се 10 у бегству; 1 се сам у затвору обесио, а 63 помиловањем Његовог Величанства краља, замењена је смртна казна робијом.	
II.	На робију	567
	у који број улазе 11 што су у бегству.	
III.	На заточење	5
	рачунајући 1 у бегству.	
IV.	На затвор	68
V.	Ослобођени као невини	75
	Свега . . .	819

Од целога овога рада предата су данас акта са деловодним протоколом комесару исљедних власти г. Ђорђу Стефановићу, судији касационог суда“.

Извештај ђенерала Теше Николића

о бојним операцијама у побуђеним крајевима.

(Наставак.)

Пуковнику Хаџићу наредио сам, да одмах упути XV. батаљон са два вода од батерије, која је већ један вод у Зајечар јуче послала.

Осим тога наредио сам му, да кад стигну у Бољевац две батерије из Честобродице, да једну задржи, а другу одмах да упути са заштитом у Зајечар.

Потпуковнику А. Протићу наредио сам ово: „Чим стигне XV. батаљон у Зајечар примите два топа пољска од потпуковника Јурковића и крените се одма ка Вратарници. Доцније ће вам се упутити још артиљерије.“

„Ваш ће задатак бити, да бунтовнике, ако успут на њих наиђете, растерате и што пре до Књажевца стигнете да га заузмете и власт и ред у њему успоставите. Од Грамаде преко Дервена наступа батаљон и батерија. Ово треба енергично и у што краћем времену да извршите.“

Команданту Тимочке дивизије доставио сам следеће: „Данас вам упућујем XV. батаљон са 4 топа да замени III. батаљон, који се сад тамо налази и који има нарочити задатак да изврши, а под командом потпуковника А. Протића. Два пољска топа, која већ имате, ставите на расположење потпук. Протићу. Кад стигне XV. кренуће се III. батаљон.

Мајор Атанацковић кренуо се овог дана са својим одредом даље, но као што вели, пут је био врло блатав и прокопан тако, да су се муниционна кола и пртљажна морала са по 10 коња извлачити. Око 1 часа по подне био је над селом Врмџом. Успут је дознао, да су сва села око Бање под оружјем, а у Врмџи, да је скупљено до 300 бунтовника. Да би што боље обухватио село, наредио је, да три чете и вод артиљерије пређу дубодоливу, која са севера пролази кроз западан део села. Ово кретање било је врло споро и тек у 4 часа успео је, да извуче оба топа на вис северно од села. Војници су били уморени и како случајно тога дана није му још стигла храна за људе, решио се, да истог дана ништа више не предузима, но да скупи одред на згодном месту за преноћиште и да се побрине за храну људи и коња, што је и извршио у 5 часова у вече.

У вече тога дана примио је изасланике од неког „привременог одбора за повратак реда и мира у Бањском срезу“, који су му изјавили, да ће народ, да се преда и положи оружје, само да војска не пљачка и не пали села и да с' одредом не наступа даље. Ово последње није им могао примити, али им је оставио рок до сутра у подне, да положе оружје а да војска неће пљачкати издао им је писмено, које да кроз села успут, као и у Бањи, прочитају и обзнане.

Како је XV. батаљон стигао доцне тек у 8 час. у вече у Зајечар, то потпук. Протић није ништа предузимао према томе налогу, али је још пре доласка XV. батаљона послао у село Грљан две чете III. батаљона с налогом, да ово село заузме и да становнике још истог вечера обезоружају, што је све извршено и оружје у Зајечар пренето.

(Наставиће се.)

ДОПИСИ.

У Сомбору, 31. децембра. (О положају нашем. Повориште. Парастос пок. Сави Рајковићу.) Не пишем преглед минуле несретне године. Она нам беше кобна или ће можда последице у идућој години још кобније по оне бити који су Српству пакосно шкодити хтели и доста нашкодили. Но морам један призор и догађај из минуле године да предочим српском свету, који стоји данас као неким велом покривен и о коме заман остали српски свет распитује, он није јасно обавештен, па са тугом сумња можда у родољубље сомборских Срба.

Стране новине донеле су вест, да је Српство при избору варошких општинара саевим поражено. Ми смо ево све до данас ћутали и не би ништа ни данас о том проговорили, да нас не гоне неке околности које прећутати морамо, а које ћемо касније јавности предати — да ево оволико јавно кажемо.

Српство је у Сомбору побеђено, али не својом кривицом ил својим немаром ил својом несвешћу; не, Срби су као стена стојали, сви су на биралиште дошли, одушевљено прегли и победили, али победа у рукама наших противника буде преврнута у српски пораз. Ми смо победили па и опет смо пали. Заиста чудна дилема. Ова ће се српском свету скоро разјаснити.

Срби бирачи предали су верификационом одбору тужбу против насиља и стављања избора

српског, који се под нечовечним рукама председника Первиза и другова му претворио у несрпски. Та је тужба тако мотивована и јасним доказима поткрепљена, да човек од закона и правдољубља мора неодложно наредити да се избор уништи а дотични казне; али верификациони одбор није ни истрагу наредио а камо ли да је избор уништио, његов одговор тужитељима прави је монструм, у оквиру мађарске правде. Апеловано је на судски одбор. Ту председава г. велики жупан Шандор Бела. Видићемо колико ће он показати безпристрасности као глава ове жупаније.

Међутим када и та инстанција пређе те наша ствар не нађе ни ту законите заштите онда ћемо целу ствар изнети са свима документима на јавност на српском и мађарском језику, па нека се диви свет чуду и покору, које се ни замислити не да.

Ми нисмо пали — нас је насиље и превара у тај положај ставила.

Ми смо употребили сва законска средства да своје право извојујемо, те наравно да смо и привични суд у помоћ позвали. Видићемо скорим на чему смо.

Српски свет нека буде уверен, да као верни држављани миле нам ове домовине, недопуштамо браћи Мађарима ни у ком погледу, да се они хвале, е су они прави пријатељи и синови ове домовине не, ми ћемо се борити до последњег издаха свим законитим средствима, да брод државни, који они безмислено у пропаст воде, спасемо. Ми ће мо у борби тој да докажемо да су они лармације, а ми да смо праве патриоте и прави синови ове отаџбине; па ма они колико нама пребацивали, да ми гравитујемо н незнам куд. Знамо ми да је то само излив, да нас могу боље газити и над нам пашовати. Али време носи своје бреме.

Српско народно позориште бавиће се у Сомбору до 20. јануара т. г. и онда се креће у Н. Сад. Друштво заслужује од народа сваку пажњу, потпору и поштовање.

Јављамо и то српском свету, да наша глумица првакиња гђа М. Рајковићева, даје своме незаборављеном мужу, и покојном српском врсном глумцу Сави Рајковићу 11. јануара 1884 год. у 10 сахати пре подне у св. успенској цркви парастос.

Гђа Рајковићка, верна љуба свога незаборављеног мужа, дигла му је у знак поштовања и љубави за успомену диван и сјајан споменик, на ком пише ово: „Сава Рајковић српски глумац, рођен 12. јануара 1848, умрьо 5. децембра 1880". Споменик му подигла верна љуба Марија 1883.

И овај ће камен пасти
Времена ће да га сруше,
Али камен тешких бола
Неће никад с моје душе, —
Ти болови мени све су:
Верни војно, са тебе су. —

Честита љуба побринула се, да наш вештак Сава не остане необележена гроба; а пријатељи његови, и другови, ваљда ће се сетити свога друга, те му походити гроб и цвећем посути ... Књига пак запасаће му име међу вредне нам покретаче књиге и љубави народне.

(Б.) **Беч**, 10. јануара. (Из словенског ђачког круга.) На мој допис одуд, гдје сам послао лијепу вијест о оваплоћењу давнашње мисли словенскијех ђака овдје, заинтересовали су се, као што сам послије дознао и видио, за ту ствар многи, и то готово већма, него што сам се надао, пуштајући глас тај у свијет. Послије ми чисто жао бјеше, што нијесам а опширније раввео, како смо удесили и смислили. Но сам се тјешио: други пут ћемо се опет видјети на овом мјесту. Како ли сам се преварио, како ли се преварио са мном и поштовани писац онијех подлистака у „Ст тави"! Још ја сам се — вар као из неке слутње — уздржавао од радости за први мах, но поменути писац баш се није умио умјерити те смо тако ствар уредили, хвалећи дан прије вечери. Шта је, шта је сад? питате се сви, који сте с радошћу прочитали наслов овому допису, надајући се да ћете чути из њега коју лијепу опширнију из круга словенског. Нијесам се заиста надао, да ће ми послије онога дописа прва ријеч морати бити: Немојте се радовати! Немојте се радовати, јер немам ништа ни мање ни веће да вам јавим, него да је друштво — суспендовано, за сад само суспендовано! Божићње ферије донијеле су нам тај лијепи дар, да је ректорат универзитетски „увидио", да се овака установа ипак не може сматрати за универзитетску установу, те нам одузима право на локал и светлило. Можда грјешимо душе, али тек нам се силом намеће мисао: да не стоји овај слатки отпис како-год у с ези са онијем немирима ђачким? Можда су се сјетили, да су први немири баш започели због Словена тј. Чеха, кад је Масен Чехе у обрану узимао — те сад, кад се има прилике, нек се Словенима науди и то, као због свега кривима? Иначе се не умијем довити, за што би се тако брзо раскајали, кад су већ дали били! Жалосно је и смијешно.

Оно, истина, дружина се не укида. Али тјерање из универзитетске зграде значи баш толико, колико и распад друштва — а то они тамо врло добро знају — јер иначе нити може гдје бити згоде, нити се може плаћати локал, који је у Бечу тако скуп.

Разумије се, да је рекурс одмах учињен и да није цијела нада изгубљена, да ће и ректорат и министарство опет на пошљетку доћи до свог првашњег увјерења, те дозволу повратити. Но у том пролази вријеме, а како таке ствари иду, можемо бити остављени, да чекамо, чекамо — док нам се и не досади. Видјећемо, шта ће бити, но ишло се за овијем или онијем, свакако је мени немило, што тако морадох отповздравити на лијепе и родољубиве изјаве писца онијех подлистака.

Дневне новости.

(Посланик на саб. троједн. Васа Ђурђевић), који је као извештач верификационог одбора, препоручио, да се избор заступника у Госпићу прогласи препорним и да се гледе ваљаности тога избора поведе истрага, добио је из Госпића овај брзојав:

„Заступнику и бранитељу наших права и борцу за иста, заговорнику закона и праведности, а противнику незаконитости и насиља за говор, држан приликом расправе о верификацији избора у котару госпићком у саборској седници 30. декембра у знак најтоплије захвалности одушевљено кличемо живио. Бутковић, Борић Јово, Сава Брелић, Будисављевић, Бусљета, Димић, Јерковић, Крајновић, Крузић, Мискулин, Матанија, Медаковић, Невечерел, Обрадовић, Пауковић, Покорни, Радаковић, Ратковић, Фиан, Снидаршић, Тркуља, Воук, Вујновић."

(За жупана ђурског) наименован је зет грофа Андрашија, гроф Бађањи.

(Грађански законик у Црној Гори.) Признати познавалац славенског обичајног права и професор на свеучилишту у Петрограду Богишић саставио је по жељи књаза Николе грађански законик за Црну Гору. При изради овога дела Богишић се држао народних обичаја. Дело Богишићево одобрило је црногорско поверенство, које је нарочито на Цетињу састављено било. По жељи овог поверенства Богишић је написао разјашњење свом законику, које је већ готово и прегледано, те ће бити уведено у Црну Гору као састав грађанских закона за Црну Гору.

(Покрадена пошта.) На будимпештанској главној пошти украден је приликом експедиције повчаних пошиљака једам ковчежић, у ком је било 240.000 фор. Крадљивци још нису пропађени. Главна управа расписала је награду од 3000 фор. оном, ко лупеже открије, а 1000 фор. обећава дати оном, који помогне, да се лоповима у траг уђе.

Политичке вести.

— Из Пеште јављају, да ће горња кућа одбијени законски предлог о браку између хришћана и чивута без икакве мотивације доњој кући сабора угарског повратити.

— Такозвана народна странка у сабору троједничком усвојила је предлог одбора једанаесторице у ствари обуставе устава.

— 30-ог п. м. примио је краљ Умберто у нарочитој аудијенцији централни одбор за приређење народног ходочашћа ка гробу пок. краља Виктора Емануила. Том приликом разговарао се краљ дуже времена с вођом талијанске опозиције некадањим министром Криспијем. При растанку рекао је краљ Криспију: „Немојте ме заборавити". — „Ја нећу никада заборавити Ваше Величанство," одговори Криспи. — „Ни ја вас," рече краљ и стиште руку свом бившем министру.

— Син Бизмарков, гроф Херберт Бизмарк премештен је к немачком посланству у Петроград и отпутовање још у току ове недеље у руску престоницу.

— Муктар-паша вратиће се данас или сутра из Рима управ у Цариград.

— Седница шпанских кортеса од прошле среде била је веома бурна. Вођа конзервативаца, Канови дел Кастило нападао је републиканце и осуђивао републикански дух у војски шпанској. Републиканац Гонцалес Серано нападао је председњег министра де ла Вегу, рекав му да се дао оманути од Бизмарка.

— Из Каира долази вест, да је издан налог да се напусти Картум, топови да се закују а барут да се проспе у воду. Налог овај дат је услед тога, што је шуре Махдијин, Хамди Селим, са 80.000 војника стигао пред Хартум.

— По вестима из Цариграда вођени су ту неки дан ради догађаја у Судану преговори између инглеског заступника лорда Дофрина и владе турске Веле, да је лорд Дофрин изјавио, да Инглеска неће допустити турску интервенцију у Мисиру, но да ће под извесним условима допустити војсци турској, да уђе у Судан.

— Немачко државно веће отпочеће почетком мес. марта по нов. кал. поново своја саветовања. Бизмарк вратиће се тек око половине фебруара у Берлин.

— „Пол. Корес." јавља, да ће Гирс 7-ог или 8-ог тек. мес. у Беч доћи.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

(Основне школе у Србији). На крају школске године 1882/3 било је по „Б. Дн". у краљевини Србији свега 641 основних школа и то 564 мушких и 77 женских. У свима тим школама радила су 903 наставника и то 643 учитеља и 260 учитељица (у мушким и женским школама), а ученика и ученица било је: у првом разреду 12.606 ученика, 2304 ученица, укупно 14.910; у другом разреду 8652 ученика, 1602 ученица, укупно 10254; у трећем разреду 6177 ученика 1108 ученица, укупно 7285; и у четвртом разреду 1740 ученика, 540 ученица, укупно 2280. Свега дакле 29.175 ученика, 5554 ученица, укупно 34.729.

(„Подизање дуда и гајење свилених буба.") Кратки упут за свилоделце и за све оне; који хоће то да буду. (Са 10 слика у тексту) од Св. Ђ. Гавриловића. Прегледано, одобрено и награђено у српском пољопривредном друштву. — У Београду 1883. Краљевско-српска државна штампарија 8°. 61 стр. Цена 50 дин. пара или 35 новч.

Препродавцима за готов новац на 100 комада 25% рабата. Може се добити код писца у канцеларији српског пољопр. друштва (у парку министарства финансије) у Београду. — Препоручујемо дело ово свима, који се баве гајењем свилене бубе.

(„Школски лист") доноси у свом броју од 15-ог децембра ову садржину: 1. Седница в. срп. нар. шк. савета од 22-ог нов. 1883. 2. Пажња 3. Учитељска скупштина поджупаније румске. 4. Извештај о раду поджуп. учит. скуп. вировитичке (свршетак). 5. Министарски извештај о стању јавне наставе у Угарској за г. 1882. 6. Школске вести. 7. Разно. 8. Промене у школству. — „Школски лист" излази двапут у месецу, и стаје за Аустро-Угарску 8 фор. а за Србију 8 динара за целу годину. Учитељи с платом испод 300 фор. богослови и приправници добијају лист у пола цене.

(„Невен") чика Јовин лист доноси у 23-ем броју ову садржину: 1. Сатови, минути и секунди. 2. О плугу. 3. Овејана зрнца. 4. Хатем и анђео смрти. 5. Мудар савет. 6. Свећњаци (животиње које се у мраку светле). 7. Реља у кујни (песма). 8. Прва цигара. 9. Божић иде (песма). 10. Ахил. 11. Зима (песма). 12. Разнолије. 13. Даштања.

„Невен" чика Јовин лист, излази двапут месечно на читавом табаку. Цена је за Аустро-Угарску на читаву годину 4 фор., на пола године 2 ф. За Србију и Црну Гору и остале крајеве 10 динара или 2 ф. 50 новч. на пола године, и шиље се на адресу: Штампарија А. Пајевића у Н. Саду.

Рукописи и све што се тиче уредништва, шаље се на адресу: Dr. Jov. Jovanović Wien IX. Porcelangasse Nr. 56.

Исправак.

У примедби уредништва у првом брзојаву загребачком, штампаном у задњем броју овога листа, отштампано је погрешно — место имена посланика **Поповића** име посланика Ђурића, што се овим исправља.

Јављам свима сродницима, пријатељима и познаницима, да ћу своме незаборављеном мужу

САВИ РАЈКОВИЋУ

срп. народном глумцу

који је 5. децембра 1880. год. у Сомбору преминуо и ту сахрањен, дана 11. јануара 1884. год. у св. успенској цркви у 10 сахати пре подне парастос давати.

Том приликом посветиће се надгробни споменик, који сам му за верну успомену подигла.

У Сомбору 1. јануара 1884. год.

Марија удова Рајковићева,
срп. народ. глумица.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На учитељско место у Рац-Алмашу отвара се стечај.

Учитељ, свршен препаранд, има на ужитак по сесије земље I. класе, од брачног пара 1 ф. 20 н., 50 н. од великог, 30 н. од малог укопа и слободан стан.

Учитељ мора знати мађарски, и дужан је децу вежбати у осмогласном пјенију и појати у цркви.

Молбенице са пужним сведочанствима, у плаћеном писму, шиљу се долепотписаноме.

Стечајни рок траје четири недеље.

У Рац-Алмашу 2. јануара 1884.

Григорије Амиджић,
парох и председник.

2—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног учитељског места I. и II. разр. четвртне школе у Мокрину отвара се стечај.

Плата је годишња 442 ф. 90 н. а. вр. слободан удобан стан, три ланца ораће земље, на коју учитељ порезу плаћа, учитељ је дужан законом прописане предмете деци предавати, и у цркви појати.

Првенство имају, који су испит из мађарског језика положили.

Рок пријави од првог увршћења за шест недеља. Молбе се шаљу подписаном одбору.

Из седнице школ. одбора држане 10. децембра 1883. у Мокрину.

2—3 **Одбор срп. школа.**

Провизионаре са знатним постотком, за све крајеве Угарске, траже

Friedman & Würsching

Maschinenfabrik und Niederlage.

Szeged a/d Waag.

Референције се изискују. 1—3

Част ми је мојим пријатељима јавити, да сам од 1. јануара 1884. у новоотворену радњу, кројачко конфекционе робе

ПАНТЕ СПАИЋА СИНА У МИТРОВИЦИ

као кројач ступио, умољавајући све моје муштерије, да своје потребе у хаљинама означеној фирми достављају!

Са поштовањем
Михаил Добрић.

1—1

ЈОШ САМО 8 ДАНА.

У помодној и белог еспапа трговини бившој

МАРКА НИКОЛИЋА И ДР.

у Новом Саду

траје својевољна коначна распродаја само још 8 дана.

Позивам п. публику, да се користи том врло повољном приликом, кад може своје потребе по врло умерену цену подмирити.

Уједно се могу добити од тврдог дрвета врло солидно направљени, још са свим нови штелажи, столови, орманови и остали за уређење трговине нужни прибори.

Од 1. фебруара издаје се и сам локал.

Услови се могу до 1. фебруара дознати у трговини, а доцније у администрацији овога листа.

1—2 **Ј. Феррић.**

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

СТЕВАНА ПЕТРОВИЋА И СИНА

у Земуну

потребује једног млађег и једног старијег помоћника. 2—3

ЗА ЈЕСЕЊУ И ЗИМСКУ СЕЗОНУ.

Велики избор **мушки и женски хаљина**, као и сваковрстни мантила за госпође и девојчице, постављени свилени и брокат мантила, мантила против кише, мушки и женски бунди налази се са најјефтинијом ценом и солидном послугом у **првој бечкој конфекционој радњи М. Шостала у Новом Саду на пијаци.** 52—200

Из **БЕОГРАДА** шиљем

оточеног

НЕГОТИНСКОГ БЕРМЕТА

од одабираног суварка

у бареља од 4 литара (5 кила) по 3 фор. 50 нов. а. вр. **франко царина и поштарина аустро-угарска**, са поштанском повуком (Nachnahme.) На велико у оригиналним оурадима јефтиније!

Мита Радосављевић,
савска улица. Београд.

20—20

ОТВАРАЊЕ НОВОГ ПАРНОГ КУПАТИЛА У НОВОМ САДУ.

Новосаграђено у новом здању „код царице Јелисавете" по данашњем, најугоднијем начину у великих варошима уређено, како за здраве тако и за болнике спремљено

ПАРНО КУПАТИЛО

исто тако

КУПАЊЕ У КАДАМА

у води обичној, топлој и по потреби и по захтеву биљној и минералној

отвориће се дана 3. (15.) јануара 1884.

Од толико година већ јавља се све живља и живља потреба овде у Новом Саду, па и жеља за то из оближњих места у околини нашој — за добрим и целисходним купатилом парним и топлим у кадама.

Шта вреди купање и најздравијем човеку, шта ли пак немоћнику и од разних болести страдалнику — то данас свак добро зна, ко се поле разуме у науци о здрављу људском и ко познаје моћи и користи купања; особито пак коме је потреба, да се купа подуже у тако званим минералним водама разне врсте, која се купатила сад могу по науци здравственој и вештачки удесити и онде, где у близини нема природних извора минералних вода.

Тој прекој потреби ради смо ми да одговоримо и на помоћи будемо сваком, ко устреба, новосаграђеним и сваком угодношћу уређеним овим нашим купатилом, које опремисмо по признатим начелима здравственим, по угледу ове врсте купатила у великим варошима и првима и на гласу европским купатилама или илицама. Купатило ово подељено је на дије: за мушке за себе и посебице за женске, и свако ово одељење има своју засебну послугу.

Нарочиту пажњу обратисмо пак у том и полесисмо ово купатило наше за болесинке или иначе разне друге невољнике, који по наредби лекара устребају купања ради лечења за дуже времена те им ваља за то овде и боравити. У здању купатила овог саграђено је у првом кату четрнаест соба, лепо и укусно за сваку потребу напоменутих и опредељених, за становање свакому, ко устреба мање или дуже времена овде да станује због купања: било у води обичној или, како горе поменусмо, у води биљној и минералисаној по упутству лекарском. С тога купатило наше има и свог засебног купалишног лекара, да на руци буде ком затреба саветом и упутством у свако доба.

Нека је још на знање — поштованој публици — удесићемо на пролеће и купање у хладној води по начину тако званих немачких Kaltwasser-Cur-Anstalten. Да би пак купатилом овим послужити се могао и сиромашан и мање имућан човек, одредисмо и углависмо **цену купања** сразмерно тако малену, да јефтиније бити не може — а ипак са много стручном послугом тачном и подворном, исто тако чистотом, укусом и угодношћу сваком.

Ми нештедисмо трошка нити ћемо труда пожалити да ово наше купатило буде у Новом Саду онако, како ће са свим одговорити великом здравственом циљу сном и потреби, која се од толико година јавља овде и у околини новосадској — а до поштоване публике стајаће, да се потраже и посведочи, је ли та потреба збиља такова за овако купатило овде у нас.

У Новом Саду, на Божић 1883. 2—3 **ПОДУЗЕТНИЦИ.**

Одговорни уредник Тоша Бекић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.